

Draumasveitarfélagið:

Þegar draumurinn breytist í martröð

Benedikt Jóhannesson

14.10.2011

Fjármálaráðstefna sveitarfélaga 2011

Draumasveitarfélagið

- Vísbending hóf árið 1996 að taka ársreikninga sveitarfélaga út með skipulegum hætti.
- Þá var jafnframt tekið út Draumasveitarfélagið í fyrsta sinn og horft á tölur árið 1995
- Draumasveitarfélagið þetta ár var :

Selfoss

Draumasveitarfélagið

- Tveimur árum seinna birtist eftirfarandi í blaðinu:

Martröð bæjarstjórans

- Fyrir 2 árum komu í *Vísbendingu* einkunnir undir fyrirsögninni *Draumasveitarfélagið ...* Sumum var misboðið og m.a. sagt að ársreikningar væru ekki sambærilegir ...

Draumasveitarfélagið

- Í langflestum tilvikum tóku þeir sem lentu í neðstu sætum illa og töldu annarleg sjónarmið eða misskilning valda niðurstöðu blaðsins
- Alla mælikvarða á hvernig fólki liði vantaði
- Nánast allir þeir sem hafa kvartað hæst undanfarin ár hafa lent á lista eftirlitsnefndar um fjármál sveitarfélaga

Draumasveitarfélagið

- Ein undantekning var sláandi
- Bæjarstjóri í sveitarfélagi sem hafði verið í einum af neðstu sætunum á fyrstu árum listans hringdi til þess að ræða leiðir til þess að vinna sig upp
- Þetta sveitarfélag hefur verið ofarlega á listanum undanfarin ár

Viðmið *Vísbendingar*

- **Skattheimtan** þarf að vera sem lægst. Sveitarfélög með útsvarshlutfallið 13,66% fá 10 og sveitarfélög með hlutfallið 14,48% fá núll. Skalinn er í réttu hlutfalli þar á milli.
- **Breytingar á fjölda íbúa** þurfa að vera hóflegar. Fjölgun á bilinu 1,6 til 3,6% gefur 10 og frávik um 1% frá þessum mörkum lækka einkunnina um einn heilan.
- **Afkoma sem hlutfall af tekjum** á að vera sem næst 10%, sem gefur einkunnina 10. Dreginn er frá 1 fyrir hvert prósentustig sem sveitarfélag er fyrir neðan 10% hlutfall. Dreginn er einn þriðji frá 10,0 fyrir hvert prósentustig yfir 10%. Þetta er breyting. Áður var dreginn frá hálfur fyrir prósentustig yfir 10%.

Viðmið Vísbendingar

- **Hlutfall nettóskulda af tekjum** sé sem næst 1,0. Frávik um 0,1 yfir þessu hlutfalli lækkar einkunnina um 1,0 frá einkunninni 10. Frávik um 1,0 fyrir neðan þetta hlutfall lækkar hana um 0,5. Ef skuldir eru mjög litlar getur það bent til þess að sveitarfélagið haldi að sér höndum við framkvæmdir. Þetta er breyting. Áður var miðað við brúttóskuldir.
- **Veltufjárhlutfall** sé nálægt 1,0 (sem gefur 10) þannig að sveitarfélagið hafi góða lausafjárstöðu en hafi ekki of mikla peninga í lélegri ávöxtun. Frávik um 0,1 neðan við hlutfallið gefur 1 í frádrátt. Frávik um 0,1 fyrir ofan hlutfallið gefur 0,5 í frádrátt. Hlutfall yfir 2,0 gefur einkunnina 5.

Draumasveitarfélagið – hverjir voru efstir?

- 1995 Selfoss
- 1996 Akureyri/Seltjarnarnes
- 1997 Seltjarnarnes
- 1998 Seltjarnarnes
- 1999 Seltjarnarnes
- 2000 Seltjarnarnes
- 2001 Ölfus
- 2005 Garðabær
- 2006 Garðabær
- 2007 Seltjarnarnes
- 2008 Snæfellsbær
- 2009 Garðabær
- 2010 Garðabær

Viðmið eftirlitsnefndar 1

Úr rekstri

- 1. Heildartekjur, þ.e. allar rekstrartekjur, sem jafnframt eru reiknaðar á hvern íbúa
- 2. Laun og annar rekstrarkostnaður
- 3. Framlegð (EBITDA), þ.e. heildartekjur að frádregnum rekstrargjöldum, öðrum en afskriftum af rekstrarfjármunum og fjármagnskostnaði, jafnframt reiknuð sem hlutfall af heildartekjum
- 4. Rekstrarniðurstaða

Viðmið eftirlitsnefndar 2

Úr sjóðstreymi

- 5. Veltufé frá rekstri
- 6. Fjárfestingarhreyfingar

Viðmið eftirlitsnefndar 3

Úr efnahagsreikningi

- 7. Veltufjórhlutfall
- 8. Veltufjármunir og langtímakröfur
- 9. Skuldir, þ.m.t. skuldbindingar
- 10. Peningaleg staða
- 11. Eigið fé

2006

Hæst

- Garðabær
- Seltjarnarnes
- Mosfellsbær
- Hornafjörður
- Rangárþing ytra
- Kópavogur
- Dalvíkurbyggð
- Ölfus
- Akranes
- Fljótsdalshérað
- Eyjafjarðarsveit

Lægst

- Stykkishólmur
- Bláskógabyggð
- Álftanes
- Hafnarfjörður
- Norðurþing

2007

Hæst

- Seltjarnarnes
- Snæfellsbær
- Eyjafjarðarsveit
- Húnaþing vestra
- Hveragerði
- Dalvíkurbyggð
- Akureyri
- Garðabær
- Ölfus
- Mosfellsbær
- Kópavogur
- Rangárþing eystra
- Rangárþing ytra
- Vesturbyggð
- Blönduós

Lægst

- Reykjanesbær
- Grindavík
- Grundarfjörður

2008

Hæst

- Snæfellsbær
- Hornafjörður
- **Garðabær**
- **Dalvíkurbyggð**
- Húnaþing vestra
- **Seltjarnarnes**

Lægst

- Sandgerði
- Árborg
- Garður
- **Grundarfjörður**
- Kópavogur
- Hveragerði
- Rangárþing ytra
- Norðurþing
- **Álftanes**
- Fljótsdalshérað
- Bolungarvík
- Borgarbyggð

2009

Hæst

- Garðabær
- Seltjarnarnes
- Dalvíkurbyggð
- Hornafjörður
- Akureyri
- Snæfellsbær
- Eyjafjarðarsveit
- Vestmannaeyjar
- Rangárþing eystra

Lægst

- Reykjanesbær
- Norðurþing
- Stykkishólmur
- Borgarbyggð
- Kópavogur
- Vogar
- Rangárþing ytra
- Hafnarfjörður
- Álftanes
- Grundarfjörður
- Fljótsdalshérað

2010

Hæst

- Garðabær
- Snæfellsbær
- Dalvíkurbyggð
- Akureyri
- Akranes
- Hornafjörður
- Þingeyjarsveit
- Reykjavík
- Eyjafjarðarsveit
- Húnaþing vestra
- Seltjarnarnes
- Bláskógabyggð
- Vestmannaeyjar
- Norðurþing

Lægst

- Blönduós
- Bolungarvík
- Garður
- Reykjanesbær
- Grundarfjörður
- Sandgerði
- Fljótsdalshérað
- Vesturbyggð
- Álftanes

Niðurstaða

- Engin ein kennitala getur sagt til um hvernig fjárhagur sveitarfélaga er eða hvert hann stefnir
- Með því að líta á sambland af nokkrum kennitölum er hægt að komast nærri sannleikanum
- Stundum geta einstök atvik skýrt hvers vegna sveitarfélög fara út af sporinu í skamman tíma

Niðurstaða

- Stjórnendur sveitarfélaga eiga að taka niðurstöður kennitöluprófana alvarlega
- Það er mikilvægt að færa bókhald rétt og blekkja hvorki sjálfan sig né aðra
- Nýtt Ísland kallar á að menn taki málefnalegri gagnrýni alvarlega en leggist ekki alltaf í vörn fyrir rangan málstað